

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Diff. II. Solvuntur Object. ex Scriptura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

ratione naturæ non habetur; & quia illud proxime refertur quod generat, essentia autem non generat.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Solvuntur aliæ Objectiones.

OBJICIT 1. Blandrata, apud Penalzoa. Verus & unus Deus, est Pater Christi. Trinitas non est Pater Christi. Ergo Trinitas non est verus Deus.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quia est syllogismus ex Particularibus, ut supra explicatum est. Rectè etiam Penalzoa offert contrarium paralogismum, verus & unus in specie homo fuit Adamus, sed nos ejus filii non sumus Adamus, ergo non sumus homines.

OBJICIT 2. Aliqui Transylvani, Pater & Filius & Spiritus Sanctus sunt alius & alius & alius; sed Pater est Deus, Filius est Deus, Spiritus Sanctus est Deus. Ergo sunt alius, & alius, & alius Deus.

RESPONDETUR. Argumentum non esse categoricum, sed ut sit, poni debere hanc Majoram. Quod est alius & alius, & alius, est alius & alius, & alius Deus, in qua Majori est fallacia accidentis quia ex eo, quod convenient in Deitate, argumentatur etiam quod convenient etiam in alietate personali, in qua non sunt idem, & ab alietate in qua disconveniunt, ad Deitatem in qua conveniunt, competitque personis. Alius in ratione personæ, non in ratione naturæ.

OBJICIT 3. Alii apud Valen. lib. 1. de Trinitate cap. 27. præter Patrem & Filium & Spiritum Sanctum nullus est Deus, sed neque Pater solus, nec Filius, nec Spiritus Sanctus sunt personæ; Ergo nullus est Deus, qui sit trinitas personarum.

RESPONDETUR. Hoc Argumentum non esse categoricum. Deinde distingui potest prima propositio, præter Patrem & Filium & Spiritum Sanctum nullus est Deus exceptivè, hoc est his exceptis, nullus est de quo prædicatur hoc prædicatum Deus. Conc. præter Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum nullus est Deus, ita ut collectivè hæc omnia in uno habeantur. Nego propositionem: Committiturque hic fallacia arguendo ex statu collectivò quæ talis statum non collectivum. Valentia rectè retorquet, præter hunc, & hunc, & hunc, &c. hominem, nullus est populus in mundo, sed neque hic homo solus, neque hic, neque hic, &c. est populus. Ergo nullus populus in mundo datur. Unde est hic fallacia accidentis, à negatione collectionis, quæ singulis serviat, procedens ad negationem collectionis, quæ simul omnibus conveniat.

OBJICIT 4. Si plures essent personæ Divi-

næ, essent plures habentes Deitatem, sed esse habentem Deitatem est esse Deum, & plures habentes Deitatem, est esse deos; Ergo existerent plures dii, quod ipsum illustratur: Quia ubi sunt plura habentia albedinem, sunt plura alba, & si eandem humanitatem tres personæ terminarent, essent plures homines: quod ipsum ulterius in hoc fundatur, quia ut significato alicujus nominis, numerale nomen addi possit, satis est, si rectum illius nominis, sit multiplex.

RESPONDETUR, quod quamvis esse habentem Deitatem, sit esse Deum; non tamen plures habentes Deitatem, est, esse plures deos. Ratio, quia usus communis hominum utentium ad placitum verbis, non multiplicat Deitates, nisi supponantur ipsæ Deitates in se multiplicari; nec usurpat terminum dii, nisi quando supponit ipsam naturam Divinam multiplicari. Quia autem quando dicitur de personis Divinis sunt plures habentes Deitatem, non supponit eandem multiplicari, sit ut non possint tunc dici tres vel plures dii; quod absurdum non sequitur, si habens Deitatem dicatur esse Deus.

OBJICIT 5. Posito Mysterio Trinitatis uni eidemque simplici entitati convenirent prædicata contradictoria; quod est absurdum, quia impossibile est idem esse & non esse.

RESPONDETUR. Recurrendo ad virtua-lem distinctionem, ejusque defensionem aliàs factam. Plures aliorum Responsiones adducit Perez cit. a. n. 13.

DIFFICULTAS II.

Solvuntur Objectiones ex Scriptura.

Non habentur quidem Objectiones, quæ directè pugnent contra Trinitatem, quæ Trinitas est; nisi fortè adducantur Auctoritates, quæ Dei unitatem probant; sunt tamen non paucae, quæ apparenter dicunt, quod uni Patri, competat Deitas; ex quibus inferitur non dari Trinitatem. *His ut satisfiat, sit*

Punctum Difficultatis 1.

tis 1.

Solvitur Obsectio ex Evangelio S. Joannis 17. & Matth. 24.

OBJICIT 1. Crellius ex illo Joannis 17. v. 3. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant Te (Pater) solum verum Deum*, hic nemo dubitat, Dei veri nomine, Deum summum intelligi, quare cum Christus Patrem suum ita describat, ut eum solum verum Deum dicat, intelligitur solum Patrem Christi, esse solum Deum summum.

RESPONDETUR 1. Explicando Scripturam, quod ly solum, quamvis sit particula exclusiva, debet tamen sumi secundum accomodatam acceptionem, sic v. g. si quæretur: Estne solus pater familias in cubiculo, respon-

A 2

deatur-

deaturque solus, ly solus non excludit ab eodem cubiculo Deum, aërem, præsentiam domesticorum, sed solum excludit Hospites, & similia; secundum ergo accommodatam acceptionem nos dicimus, per ly solum, excludi illos Deos, qui sunt Idola, & non sunt veri dii; sed non excludi personam Filii & Spiritus Sancti, quam si dicat arguens excludi, hoc ipsum aliunde probari debet: Est Responsio Epiph. l. 1. c. 4. Athan. & aliorum. Inter quos Chrysost. Homil. 72. in Matth. Quamvis quando inscriptum sive veteri sive nova esse dicitur unum esse Deum & præter eum alium non esse, non ad distinctionem Filii sed exclusionem dictum sit idolorum.

INSTATI. Idem contra Resp. Ea est vis vocis solius, ut omnes alios excludat, à communione prædicati, præter eum, cui apponitur: is autem cui vocula solus, si sententia spectetur, apponitur est Pater; prædicatum autem est verus Deus: Ergo vox solus, à communione huius prædicati, omnes excludit, præter Patrem.

RESPONSUM jam est ly solus esse particulam exclusivam, sed secundum accommodatam acceptionem.

INSTAT 2. Vel ideò Gentium dii à vera Deitate, vi horum Christi verborum, excludi intelliguntur: quia censet eos à Patre quem solum verum Deum Christi appellat esse diversos, vel quia jam constat eos falsos deos esse; non posteriorem ob causam; nam alias à vera Deitate jam excludi censerentur, antequam horum Christi verborum vi excludi intelligerentur, nec opus foret ad eam rem verba ista adhibere; Si autem priorem ob causam, necesse est omnes quos à Patre Jesu Christi diversos esse constat, à vera supremaque Deitate excludi; nam alias argumentum quod ex his verbis duceretur ad Idola Gentium à vera Deitate excludenda, foret invalidum; tale enim esset si categoricè ponatur. Quidam à Patre Jesu Christi diversi, non sunt veri dii. Gentium dii sunt à Patre Jesu Christi diversi. Ergo Gentium dii non sunt veri dii. Major autem in prima figura, esset particularis, adeoque non concluderet.

RESPONDETUR. Disjunctivam illam falsam esse, eò quod utrumque membrum illius, ut verum defendi possit. Inprimis, posterius membrum defendi potest, neque enim inania sunt verba Christi exclusiva falsorum deorum, quamvis supponerentur aliunde esse falsi dii, sicut ante promulgatā Legem verum erat dicere: quod Deus sit Deus, & tamen dicit Deus; Ego sum qui sum. Ego sum Dominus Deus tuus &c. non per novitatem dicendi, sed per assumptionem ad intentum, alias noti. Immo si verum est, quod dicit Crellius, sequeretur nunquam esse debitam argumentationem à notioribus, quod falsum est, siquidem illa noscuntur evidenter, antequam proponantur. Primum etiam membrum, sic defendi potest, quod per particulam

solus excludantur non aliqui, sed omnes alii, secundum accommodatam acceptionem.

Quando autem dicit inferius per hanc responsionem peti principium, eò quod assumatur non excludi per hoc alias personas, quæ unitatem habent essentiae; ad hoc dicimus, quod nos stemus in principio, sed arguens incidit in hoc vitium, dum supponit extendi hoc ly solus, etiam ad exclusionem aliarum personarum.

Ut autem legitimum argumentum ex illis verbis confici possit, concedimus Majorem non debere esse particularem, sed posita hac universalis; Omnes à Patre Jesu Christi diversi, non sunt veri dii, nihil contra nos sequetur, duplici ex capite, inprimis quia Minor hæc, Filius & Spiritus Sanctus sunt à Patre diversi, falsa est; nam ly diversi supponit pro alicuius essentiae. Quæ responsio fundatur in notitia sensus horum verborum diversitas, differentia, distinctio, ad quod etiam advertit Aristot. 10. Metaph. cap. 5. t. 10. 11. 12. legatur Ruiz d. 39. à sect. 9. Ex alio capite non concludit hoc argumentum, quia ly diversi cum sit terminus respectivus, id quo est diversus, respiciet naturam, essentiam, Deitatem, & sic verificata adhuc Majori, Minor erit falsa, falsum enim est Filium & Spiritum Sanctum esse diversos Deitate.

Addo. De his terminis est controversia: An Pater, Filius, & Spiritus S. sint idem in natura, distincti realiter in personis. Ad quos terminos controversiæ attendendo ex verbis Sancti Joannis hoc contra Idola formabitur argumentum; Hæc distinctus à Patre Jesu Christi natura, & persona, est verus Deus. Hæc est enim vita æterna ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum non natura, sed persona à Patre distinctum. Omnes dii gentium sunt ita distincti. Ergo nulli dii Gentium sunt verus Deus.

INSTAT 3. Quantumvis concedatur, Christum prædicta verba protulisse occasione excludendi à Deitate idola gentium, non sequitur, hæc verba non excludere à Deitate Petrum & Paulum; Ergo etiam extendi poterunt ad negandam Deitatem Filio, & Spiritui Sancto.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam, quia nullum fundamentum est excludendi à Deitate Filium & Spiritum Sanctum; est autem fundamentum positivum, quo probari possit & supponi Petrum & Paulum esse creaturas.

INSTAT 4. Idem. Prædictis verbis excludi non minus eos à vera Deitate, qui essent naturæ diversæ, sed & qui personæ essent à Patre aliæ; populari etiam genere loquendi utitur Christus, & Discipulorum suorum captivi sese accommodat: jam vero populo, immo & universis, solus Pater, non minus solā Patris personam denotat, quam substantiam, immodò vulgus cum perso-

personam Divinam cogitat, etiam substantiam diversam cogitat.

RESPONDETUR. Negando Antecedens, cuius probatio contradicit Evangelio; cum sæpe Christus difficilia locutus sit, & quæ erant abscondita ab oculis Apostolorum; quamvis autem etiam nunc vulgus cum subtilitate noscendi non attingat alietatem personæ ab essentia; in simplicitate tamen discernit, cum dicit esse tres personas, unum Deum.

INSTAT 5. Si nemo vi horum Christi verborum à vera illa Deitate excluditur, etiam si à Patre, persona manifesta differat; nisi præterea constet eum essentia ab eo diversum esse, sequetur eum his verbis refutari non posse, qui dixerit Jovem v. g. vel Neptunum veros esse deos; personis quidem à Patre distinctos, sed ejusdem tamen cum illo essentia.

RESPONDETUR. His verbis refutandum esse, quia Jupiter non est hic Pater de quo Christus neque est genitus ab hoc Patre ut supponitur, hinc vi horum verborum refutabitur. Rursum posita hac propositione, Pater est solus unus Deus, subsumi potest, sed Jupiter nec secundum personam, nec secundum naturam habet identitatem cum Patre; Ergo non est solus ille verus Deus. Denique quamvis ex hoc loco id probari non posset, sufficit quòd aliunde probetur. Adde probabilem esse responsionem Petavii, quòd hoc loco non utatur Christus argumentatione ad alios deos excludendos, sed Christum eum hoc, ut dicat sempiternam vitam positam esse in notitia solius veræ Deitatis, quæ est in Patre.

RESPONDETUR 2. Ad eundem locum Scripturæ, quòd scilicet, ly solus, non sit construendum cum Patre, sed cum ly Deus: ex modo autem constructionis evanescit intentum oppositorum; quia ly solus constructum cum ly Pater excludit alium à Deitate; ly autem solus, constructum cum ly Deus, excludit omnes, qui non sunt Deus. Illustrari potest hoc tali exemplo. Petrus est animal, quòd solum est rationale, solus Petrus est animal, quòd est rationale, prima illa propositio non excludit Paulum, quòd minus sit rationalis; secunda excludit: ita si ly solus construatur cum ly Pater excludit Filium à Deitate, secus si construatur cum ly Deus, ita construunt August. Tract. 105. Ambr. l. 5. de Fide c. 1. Nazian. Oratione 63. Socinus epist. 2. ad Marth. Radecium, qui fuit unus ex Crellii Magistris. Græcus etiam textus construit cum ly Deus, ita enim habet τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν.

INSTAT 1. Crellius contra Responsionem ly solus quoties adhibetur ad alia subiecta à conjunctione prædicati excludenda, subiecto non prædicato adjicitur; hoc autem loco vocem solus ad alia subiecta, nempe Idola, à conjunctione prædicati, quòd est verus Deus, excludenda, adhiberi contendimus.

RESPONDETUR. Falsum esse quòd semper

subiecto & non prædicato addi debeat ly solus, ut excludantur alia subiecta: quid enim ad hanc collocationem necessariò urget. Deinde vi hujus secundæ responsionis non sumus solliciti, an excludantur Idola à vera Deitate.

INSTAT 2. Si principia ejusdem Crellii teneantur, facilè ex dictis Christi, inferri Idola, non esse veros deos, non sunt enim Pater Christi, quòd non infertur ex nostris principiis; quia nec infertur, Filium non esse Deum.

RESPONDETUR. Quòd non sit articulus fidei apud nos, quòd hic sit Christi argumentatio contra Idola. Deinde similem difficultatem habiturus est Crellius, si quis Jovem dicat Patrem Domini nostri, nec inde inferri poterit illum, non esse Deum. Denique posset adhuc ex hoc loco contra Idola argui, quia non habent identitatem cum Patre, nec ratione naturæ, nec ratione personæ.

INSTAT 1 potest 3. ex eodem. Quamvis ly solus, construatur cum ly Deus, non cum ly Pater; id tamen perinde est ac si dicatur, solus Pater est verus Deus: quòd ipsum probatur, quia idem redditur sensus, si dicant: solus Christus est ex Virgine natus, si dicant: solus ex Virgine Christus est natus.

RESPONDETUR. Diversitatem harum propositionum jam supra ostensam. Negatur etiam paritas, quia secundum circumstantias, nullus subest ambiguitati locus, quòd & solus Christus, & solus ex Virgine natus sit, hinc usus parum curat constructionem illius propositionis, & ex diversitate collocationis solus, non metitur diversitatem sensus; sed quia quæstio ex una parte est, an alia personæ sint Deus? & ex alia parte, diversa collocatio, ly solus, in rigore, potest diversitatem sensus parere, non immerito ad hanc constructionem attenditur, idque ex fundamentis allatis. Quando autem diversitatem sensuum à nobis allatam, quam facit diversa constructio, vult sibi probari vel ex Scriptura, vel profano aliquo exemplo, actum agit, cum diversitas hæc ipsi utpote viro Latine scribenti, nota sit, nec est necesse in scribendo, semper ordinem Grammaticum servare.

RESPONDETUR 3. ad eandem Objectionem. Hunc ipsum locum æqualiter probare Christi Divinitatem, nam ibidem additur, & quem misisti Jesum Christum, unde ex hoc loco sic arguitur. De quo dicitur, quòd Pater & simul ab illo missus, sit verus Deus, ille est verus Deus; sed de Patre & de misso ab illo dicitur, quòd sit verus Deus, ut textus loquitur: Ergo & Pater, & missus est verus Deus.

INSTAT 1. Crellius contra Responsionem, cum vox solus ad plura subiecta refertur, vel omnib⁹ postponi solet, vel omnib⁹ præponi solet.

RESPONDETUR. Quamvis ly solus non jungatur cum ly Pater, eique postponatur; sufficit quòd ponatur ante ly Deus, apponaturq; particula,

cula, Et, id enim non variat sensum: & ita eadem erit propositio, siue dicas, Solus ego cum meo amico N. utar hoc bono, siue dicas solus ego utar hoc bono & meus amicus: hinc & in presenti simile quid verificabitur. Nec Græca locutio obstat ut ostendit Maldonatus.

INSTAT 2. Saltem sequi ex hoc loco, quod Spiritus Sanctus non sit Deus.

RESPONDETUR. Exinde directe & clare non colligi illum esse Deum; deduci tamen legitime, quia cum aliunde constet originari illum per modum unius ab utraque persona, si utraque originativa persona est Deus, deducetur etiam illum esse Deum; quia illa origine debet illi communicari, natura Divina. Si autem quispam priores duas responsiones teneret, hac instantia non premeretur. Quia verò non additur illo loco, quòd in hoc solo stet vita æterna, quod est noscere Patrem & missum ab illo, datur adhuc locus, ut requirantur & alia credenda, itemque opera bona.

INSTAT 3. Quia nec Christus nec Apostoli inculcarunt, quòd unà cum Patre, sit ille solus verus Deus, sed solum appellabant illum Christum, aut Dei filium, & si hic fuisset sensus Christi, qualem posuit tertia responsio, dixisset phrasin suam scriptura ut cognoscant, quòd vel quia tu es solus verus Deus, sicut aliàs dicit, quia tu es Christus Filius Dei: item cognoverunt Principes, quia hic est Christus.

RESPONDETUR. Retinendo tertiam explicationem dici potest sufficienter hoc loco id inculcari, quòd Patrem & illum, noscere verum solum Deum, sit vita æterna. Negamus etiam Christum & Apostolos non inculcasse Divinitatem Filii Dei. Quando autem præscribit phrasin Crelius, quæ Evangelista describere debuisset, hic & nunc Divinitatem Filii Dei, arbitrari id facit; & sicut liberum est Scripturæ nunc activâ, nunc passivâ uti constructione, item liberum fuit nunc Nominativo *Tu es*, nunc obliquo (*Te*) uti casu.

OBJICIT 2. Ex illo Matt. 24. v. 36. ubi Christus dicit se non nosse diem iudicii.

RESPONDETUR. Dixisse hoc Christum secundum naturam humanam: quod ipsum subdistinguitur, scilicet dixisse illa secundum quod est Legatus secreti iure ligatus, cuius distinctionis scholastica explicatio adfertur in Materia de Fide, an scilicet Deus amphibologicè loqui possit?

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones ex S. Paulo.

OBJICIT 1. Ex I. ad Cor. 8. v. 5. 6. *Nam etsi sunt qui vocantur Dii, &c. nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum, & unus*

Dominus Iesus Christus per quem omnia, & nos per ipsum. Ubi Paulus explicans quis sit ille unus Deus, simpliciter dicit esse Patrem, non Patrem & Filium & Spiritum Sanctum.

RESPONDETUR 1. Explicando locum S. Pauli, quòd scilicet dicat non per exclusionem Filii à verâ Divinitate, sed excludendo non nisi multitudinem Deorum: hoc enim erat intentum Apostoli, ut textus ostendit: & quòd non excluderet Filium indicat ipse ille titulus *Dominus*; & sicut per titulum *Dominus* applicatum Christo non excluditur Pater, quo minus sit Dominus, ita nec excluditur Filius, quamvis ly Deus, sit applicatum Patri: sic docuit Irenæus l. 3. c. 6. Chrysost. Hom. 5. de incomprehensibili, &c.

INSTAT 1. Contra Responsionem Crelii, præter similia, quæ supra attulit, quibus jam responsum est; quòd scilicet Apostolus explicare hic voluerit, quis sit ille unus Deus; rectenè verò is rem explicat, qui non modò tantumdem, sed etiam plus omittit, quòd ad rem explicandam attinet, quam exprimit? & si nos Catholici explicantes quis sit ille unus Deus, nominamus Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, etiam Paulus Christum nominare debuisset; præcipuè ne per hoc convincatur Apostolus, occasionem præbere statuendi, quòd Deus sit unus essentia & persona.

RESPONDETUR. Primarium intentum fuisse Apostoli, ut videre est in contextu, distinguere Ethnicos à Christianis, per unum Deum in essentia; sed non fuit intentum, essentia terminationes seu personalitates explicare: hinc non debuit numerare personas. Nunc autem in præsentī Ecclesiæ statu, cum non agamus contra Ethnicos, sed non nisi contra paucos Adversarios, nominando unitatem essentia, etiam personas explicamus.

Deinde æquivalenter dicit Apostolus Christum Deum, appellando illum Dominum, quòd nomen nihilo inferius est, quàm nomen Dei ex usu Scripturarum, ut probat illud psalmi: *Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram*, advertitque Græcè & Hebraicè doctus Petavius lib. 3. c. 1. Nomen Tetragrammaton reddi *kyrie*, quòd Dominum significat, consequenter nec dedit ansam opinioni Adversariorum; & si quæ sit loci perplexitas, ea superatur Doctorum explicationi inhaerendo. Sequuntur hic illi expositorii de quibus supra.

INSTAT 2. Per hoc solum, quòd additur Christo & unus Dominus manifestè distinguitur ab illo uno Deo: quia ille unus Dominus vel idem est cum illo uno Deo, vel aliqua ratione est Deo inferior: idem non est, aliàs nulla distinctionis foret ratio, nec ulla esset causa cur unus ille Deus Pater, unus verò ille Dominus Christus diceretur? Ergo restat ut significet Deum, qui Deo uno, est aliqua ratione inferior.

RESPON-

RESPONDETUR. Negando ejus Assumptionem, ejus probatio non vincit: nam reverà idem est cum uno illo Deo; cur autem hic Deus ille Dominus appelletur? de hoc infra. Denique dici potest, sufficere æquivalentiam titulorum ad significandam Deitatem, licet sit diversitas in modo significandi.

INSTAT 3. Quia descriptiones personarum, quæ sunt à sacra Scriptura non sunt otiosæ, sed ad rem explicandam comparatæ: hoc autem locos siquidem ad rem faciunt illæ descriptiones, quod Pater sit is ex quo omnia, & nos in illum; Christus est is, per quem omnia, & nos per illum ostendunt distinctionem, ita ut ly ex quo omnia significet illum, qui est prima causa efficiens omnium, & ly nos in illum, significet, quod sit causa finalis, cui omnis honor conferendus sit; ly autem per eum, dictum de Christo significat, quia ipse est media causa omnium, quæ ad nostram salutem spectant, & quod per eum gubernentur omnia: unde consequitur nos per illum, vicissim, Deum colere debere, scopum ac finem, hoc est eum medium esse honoris, quia nobis Deo exhiberi debet. Est autem unicus Dominus, quia si plures essent, alia per hunc, alia per alium administrarentur.

RESPONDETUR. Non esse has descriptiones otiosas: quia utraque Deitatem persuadet, & in Patre ut supponitur, & in Christo, qui appellatur Dominus: immo quia appellatur per quem omnia, & nos per illum, ostenditur ejusdem Deitatem de Deo ad Rom. 11. dicitur *ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia*. Rursus hinc, fiat in hac particula *ex*, quod illa denotet Deitatem, non verò particula *per*, hujus ipsius reddenda est ratio; nam in phrasi Aristotelica, *ly per* accedit ad causam efficientem, *ly ex* ad causam subjectivam: cur ergo potiori jure, aut saltem æquali, particula *per* non ostendet, Christum esse causam omnium, adeoque Deum esse? Denique stando in terminis disputationis præmissis dici posset, *ly ex quo* applicari Patri, quia Pater & Spiritus Sanctus non sunt ex non existentibus, sed ex substantia Patris, ex quo tantum origine non originata, procedunt reliqua. Christo autem appropriatur creatio mundi, inquam sapientia personalis, ideoque dicitur per illum esse omnia. Videtur hic Apostolus per Antitheta loqui, & ut multitudini Deorum opposuit unum Deum, ita multitudini Dominorum opponit unum Dominum; inde autem non sequitur Christum non esse Deum.

RESPONDETUR 2. Eidem Auctoritati, quod Apostolus scripserit Corinthiis recenter ad fidem conversis, quibus ne daret aniam per litteras sine præsentis scriptore mittendas, cogitandæ pluralitatis Deorum, non posuit simul cum Patre Filium; imò ipse Paulus ab ignoto Deo, ortus est dicta sua; & Philippus ex occasione, non omnia simul perstringendo;

æquivalenter tamen ut dixi, Deitatem expressit, Christum appellando illum Dominum sine addito.

RESPONDETUR 3. Ex eodem loco arguendo pro Divinitate Christi. Qui est per quem omnia, & qui est sine addito Dominus, opponibilis dominio Deorum, qui non sunt veri Domini, ille est Deus, nam ly per quem omnia, ad Rom. ut dixi, pro Deo supponit, ly item Dominus, ut indicat ille locus Psal. citatus: sed Christus est per quem sunt omnia, & est Dominus, opponiturque illius dominium dominio Deorum, qui non sunt Dii, ut colligitur ex contextu; Ergo ille est verus Deus.

Ex eadem Epistola c. 12. v. 4. 5. 6. solet urgeri, ubi ajens Apostolus de divisione gratiarum, subdit, *idem autem Spiritus, idem autem Dominus, idem autem Deus*.

RESPONDETUR. Quamvis multi ex nostris DD. interpretentur hunc locum de Trinitate personarum; commodè tamen accipi potest de unitate essentia: imò ex illo loco probari potest Divinitas Christi, quia in verbis antecedentibus non fit mentio Patris, sed conversio ab Idololatria ad Jesum.

OBJICIT 2. Ex Epistola ad Ephes. 4. v. 5. & 6. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis*. Ubi Deus ille qui unus esse dicitur, & Pater, unum idemque subiectum significant, ac proinde alterum altero latius non patet, nec quisquam alius est Deus ille unus, nisi Pater Domini nostri Jesu Christi, præcipue quia particula *Et*, non ostendit aliam rem, sicut nec cum dicitur, Christum aliquando traditurum regnum Deo & Patri; imò præsentis loco particula *Et*, significat unum eundemque esse Deum & Patrem; nam significans unitatem Christianam loquitur, & non dicit unus Deus, unus Pater omnium; sed unus Deus & unus Pater: præcipue cum hic expressè distinxerit unum Deum à Domino uno, & Spiritu uno, interjectis etiam aliis orationis membris, ut tantò luculentius appareret eos à se invicem discerni; & cum per unum Dominum Christus intelligatur, quis ergo per unum Deum, tam ab uno Spiritu, quam ab uno Domino distinctus intelligatur, quam Pater Christi?

RESPONDETUR 1. Explicando dictum locum, quod scilicet *Ly unus Deus*, & *Ly Pater omnium* pro eodem realiter supponant, sed non pro eodem etiam virtualiter, & quod *Ly unus Deus* excludat sua unitate non pluralitatem personarum, sed pluralitatem essentiarum; ita ut essentia in ratione unius essentia, non latius pateat quam paternitas; tam enim essentia est non nisi una, quam Pater non nisi unus; licet essentia virtualiter à paternitate distincta, in ratione terminabilis latius pateat, quam paternitas: eo quod insuper binà sit personalitate terminabilis.

R. P.
M. LOD
NOWSKI
m. de Z.
VI

Supponat interim obijciens per suppositionem, quam ille putat impossibilem, quod Filius sit consubstantialis Patri, nonne sicut de Patre dicitur unus Deus, & Pater, sic poterit dici de Filio unus Deus & Filius? Illa varietas loquendi sine conjunctione in antecedenti membro non facit contra nos, quia ex hoc potius inferri deberet, quod non pro eodem adaequatè supponatly *Deus* & ly *Pater omnium*.

Arbitrarium etiam est dicere, quod ly Dominus supponat illic non nisi pro Christo, aliàs excluderetur à ratione Domini Patris.

RESPONDETUR 2. Explicando eundem locum ex mente S. Athan. ut docet Petavius, nempe quod appelletur unus Deus, & Pater omnium, propter originis, ac principii prerogativam, quia est caput omnis processions.

RESPONDETUR 3. Explicando hunc locum eo modo, quo sibi opposuit ipse Crellius, quod hic nomine Dei Patris veniat tota SS. Trinitas; non autem prima Trinitatis persona, sed contra hanc responsionem.

INSTAT 1. Quia non potest ullo exemplo probari quod ly *Pater* supponat pro tribus Trinitatis personis.

RESPONDETUR. Dicitur Christus Regnum traditurus Deo & Patri, dicitur item in Christo Deus mundum sibi reconcilians: & universaliter ubi externum aliquod opus attribuitur Patri, ly *Pater* supponit pro tota Trinitate; omnia enim opera ad extra sunt communia; utiturq; Scriptura & PP. nomine illo tanquam notiori, & tanquam personæ, quæ est fontalis origo reliquarum. Est & aliud fundamentum nomine Patris venire totam interdum Trinitatem, quia nomine Patris, significabat Deum Christus, conformiter ad fidem Judæorum, cum quibus tractabat, qui non colebant Patrem sub formalitate habentis filium; licet interdum hanc etiam illis doctrinam inculcaverit.

INSTAT 2. Ly *Pater* sumptum pro tota Trinitate vel est persona, vel non est; Si persona est, cur illum Patrem esse Christi non sinimus? Item si persona est, vel est persona una, vel plures? Si una, quævis etiam alia, erit Pater Christi: Si plures, non Pater, sed Patres dicendi erunt. Si verò persona non est, Pater non est; Pater enim omnis etiam metaphoricè dictus, persona est, modò intellectu sit præditus.

RESPONDETUR. Ly *Pater* quando accipitur pro tota Trinitate, supponit pro subsistenti, sed pro subsistenti subsistentià indeterminatâ, & quasi abstractè ab omnibus sumpta: unde ulterius dicitur Ly *Pater* sumptum pro tota Trinitate, persona est, non tamè Pater Christi, quia Pater Christi, non supponit pro persona indeterminatâ & vel exinde Trinitas, non est Pater Christi: quia aliàs etiam ipse sibi esset Pater, quod est non præter, sed contra lumen rationis. Quamvis autem ly *Pater* sumptum pro Trini-

tate plures personas significet in re & in objecto, non debebant dici Patres; quia nec ex objecto sunt plures Patres. Plurificatioque ipsa ostenderet, sumi jam determinatè personas, cum tamen Pater dictam de tota Trinitate, supponat pro persona indeterminatè accepta.

INSTAT 3. Quia si nomine Patris hic venit tota Trinitas quæ esset causa, cur ter potius eandem rem repetere maluerit Apostolus, quam tria inter se distincta?

RESPONDETUR. Immeritò supponi, quod nomine Domini veniat illic Christus non nisi, & nomine Spiritus tertia Trinitatis persona; cum potius nomine Spiritus veniat anima, quam opponit uni corpori, cuius illic mentionem facit.

Quod autem quærit, cur hic condistinctim ponatur unus Dominus, & unus Deus? quæremus etiam nos, cur condistinctim ponatur unus Deus & unus Pater, cum hæc per Crellium pro eodem supponant? Directè autem

RESPONDETUR. Non esse novum in Scriptura eidem Deitati, & subiecto, plures titulos dare, unde parum etiam intererit, si adhæbentur particulæ copulativæ, siue non, possuntque individuis illis epithetis, diversæ formalitates Deitatis agnosci, ut formalitas Domini, formalitas infiniti in ratione essentia sub termino Deitatis, formalitas excellentiæ sub termino super omnes; & sicut non potest reddi ratio, quare non sit prius positum Deus unus, sed prius Dominus? cur sit posterius positum Baptisma, & prius Fides? nisi id referendo in placitum Scriptoris inspirati, ita referri debet, quod priora membra sine copulativa posuerit, secus posteriora.

Continuatur Solutio.

OBJECIT 3. EXI. Timoth. 2. v. 5. *Unus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Christus Iesus*, ex quo Fundamento sic arguit Crellius; si solus Pater unius Dei nomine ite intelligitur, solus Pater est summus ille Deus; nam si quispiam alius præter Patrem esset Deus summus, unius Dei nomine comprehendi debuisset Christus: Sed solus Pater unius Dei nomine illic intelligi debet: quod ipsum probat; Istantum eo nomine intelligitur, inter quem & homines Christum Jesum mediatorem esse dicit Apostolus, uti ex connexionem Verborum apparet. At is est solus Jesu Christi Pater.

RESPONDETUR. Concessa illa conditionali propter suam veritatem, quia nihil ponitur in rebus; non autem propter illius probationem, quia posset differri promulgatio aliarum personarum ad alia loca, quæ tamen personæ essent Deus. Directè Negatur Minor; Nego etiam solum Patrem esse inter quem & homines Christus sit mediator, nomineque Patris venit tota Trinitas, ut dictum supra.

INSTAT 1. Crellius, si Christus est totius Trinitatis Mediator, ergo etiam sui ipsius est media-

mediator, seu inter seipsum intervenit medius; quod seipsum evertit.

RESPONDETUR. Quia materialem interventionem & mediationem imaginatur Crellius, bene dicit, quod aliquid inter se intervenire, mediare, evertat sese. Sed id non apparet in interventione morali, quid enim in hoc absurdum? Quod possit natura aliqua creata dignificari per personam increatam, obire actiones, quæ satisficiant, & aliis personis & ipsi personæ significanti?

Nec obstat quod hæc duo distinguantur, ad quem mediatio fit, & mediator; distinguitur enim secundum naturam humanam, & principium elicivum actionum Christus, à sua personæ quæ reconciliatur: Et sicut in humanis filiis Regis potest aliquis aliquid debere, &olvere pecuniâ, cujus pretium habetur ab ipsa voluntate, & impositione Regis; sic & in præsentia. Et sicut principes non tantum particulatim sed, sed & commune pluribus possunt acquirere regnum, ita & Christus nobis.

INSTAT 2. Sequitur ex responsione, Christum etiam secundum naturam divinam esse mediatorem; quia persona divina à natura divina seipsa non differt; Subsistentia etiam per se vim agendi nullam habet, sed natura. Et quidquid persona divina Christi agit, natura divina ipsius agit.

RESPONDETUR. Quamvis se ipsa persona à natura divina non distinguatur, sufficit quod distinguatur virtualiter, ut alibi dictum. Hinc aliquid poterit tribui personæ, quod non tribuitur naturæ. Deinde quamvis in creatis non dicantur subsistentiæ activæ, secus est in Divinis. Unde per nos falsa est propositio; natura generat, vera autem pater generat. Denique non ponimus nos, personam divinam esse principium specialius ab aliis personis, elicivum operationum Christi, quia hæc elicientia spectat ad naturam creatam cum concursu divino, sed illas tribuimus personalitati divinæ, tanquam principio dignificanti & complenti substantiam, per modum termini, hoc est ipsam naturam humanam, quæ illas elicit.

INSTAT 3. Ea simpliciter à se distinguuntur, de quibus simpliciter asseri potest, eorum unum non esse alterum; hoc autem habet Deus & Christus, qui illius mediator esse dicitur, ergo simpliciter à se distinguuntur: Ergo nec Deus ille Christus, nec Christus Deus ille est.

RESPONDETUR. Veram esse Minorem cum restrictione posita à sancto Paulo, secundum scilicet naturam humanam distingui Deum à Christo.

INSTAT 4. Christus ex eorum hominum numero nequaquam est, quorum mediator fuit, nec sub illis in illo loco Pauli comprehenditur; Ergo Christus nec Deus ille est, aut Dei illius

nomine comprehenditur, cujus mediator dicitur.

RESPONDETUR. Ex eodem fundamento pro nobis arguendo: Non vetat Christum eandem specie naturam habere cum hominibus, quorum mediator est, nec vetabit quidpiam habere eandem naturam cum iis, ad quos mediat, habereque ab illis personam distinctam.

INSTAT 5. Nullibi haberi, quod Christus mediator fuerit inter se & Spiritum Sanctum.

RESPONDETUR. Quoad verba & voces id non haberi, re tamen & æquivalenter haberi; quia peccatum est offensa Dei, adeoque omnium personarum; hinc & placatio, debet esse omnium personarum. Duplici tamen ex capite mediatio notabilius attribuitur inter patrem & homines, quia ipse est origo fontalis personarum. Deinde, quia ipsi missio Filii æterna competit, cui sese proportionat missio in mundum, in ordine ad redimendum facta.

OBJICIT 4. Locum ex Epistola ad Rom. 16. v. 27. ubi nomine *solius Dei, solius sapientis, solius Domini*, &c. venit Pater: Ex quo loco sic arguit Crellius, si per solum Deum, solum sapientem, per solum Dominum solus Pater intelligitur, necesse solum Patrem esse Deum; si enim hæc est vera, solus Deus est Pater, etiam hæc vera erit, Pater est solus Deus; & si priorem assumas, non potest dici solus Deus est Pater, si latius pater nomen solius Dei, quam Pater; neque enim angustius, de latiori, simpliciter enuntiatur. Si posteriorem assumas, perinde id erit, ac si dicas solus Pater est Deus; nam idem est dicere Deus Spiritus solus æternus, ac dicere solus Deus est Spiritus æternus. Sed per solum Deum, solum Dominum, solum sapientem, intelligitur Pater, dicitur enim citato loco; *Soli sapienti Deo per Iesum Christum, cui honor & gloria in sæcula sæculorum.*

RESPONDETUR. Concedere nos Majorem illam conditionatam, quia nihil ponit in rebus, sed ea quæ in probatione affert, indigent examine, nam præpositio vel postpositio particulæ *Solus*, reddit etiam diversitatem sensuum, ad quod non videtur attendere discursus Crellii: Alia enim hæc est propositio, Petrus est animal, quod est solum rationale, & alia, solus Petrus, est animal rationale: ita etiam alia erit hæc propositio, solus Pater est Deus; & alia, Pater est solus Deus.

Rursus, quod dicit, si *Ly solus Deus* latius patet, quam Pater, non poterit prædicari Pater de solo Deo, id contra se adfert; nam sequitur, quoties assumit hanc propositionem; Deus est Pater, quod petat principium; nam in nostris principiis *Ly Deus* secundum esse suum virtuale proprium, latius patet, præ Patre, quæ principium non expugnat.

Denique hujus propositionis: Solus Deus est Pater, hunc sensum facimus, solitudo naturæ di-

rae divinae terminatur paternitate; vel: Aliqua ex his personis, cui competit esse solum Deum, est etiam Pater, quibus duobus sensibus positus, non est locus illis argumentis allatis. Dici etiam potest nomine Patris venire hic Trinitatem, quod supra defensum est. Quod autem condistincte fiat mentio Christi, id non obest: Est etiam illius mentio non distincti divinitate, sed mediatoris significantis actiones; quibus honor, etiam illi exhibetur. Diximus etiam supra, Patri soli tribui sapientiam, tanquam fontali Deitatis origini, sed non tanquam personae soli sapienti.

INSTAT Idem. Mediatoris officium, non nisi personae quae talis est, convenit; quare vel humana Christi natura persona est, & Jesu Christi nomine intelligenda, vel statuendum Christum, etiam secundum divinam naturam, hic considerari. Restat ergo ut nomine solius sapientis, persona Christo superior intelligatur, dignior enim est is, cui tanquam ultimo scopo gloria tribuitur, causa media, per quam ei cultus exhibetur.

RESPONDETUR. Mediatoris officium non nisi personae convenit, tanquam subiecto denominationis, & tanquam principio terminativo, sed non convenit personae, tanquam principio immediate elicitivo actionis. Hinc habet natura humana rationem mediantis in quantum est principium elicitivum actuum mediantium, licet non habeat rationem mediantis sine addito; quia haec supponit pro principio dignificante & complente substantialiter naturam, quae est elicitivum operationum. Consequenter intelligitur hic persona Christo superior, secundum quod est principium elicitivum actuum mediantium; licet non intelligatur superior Christo, secundum quod Christus dicit principium dignificativum.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Solvuntur reliquae Objectiones ex Scriptura.

NON commemoro hic locum sumptum ex Joan. 5. v. 44. quia ille eandem omnino solutionem habet, cum immediate citato loco ad Romanos. Ad alia accedendum.

OBJICIT 1. Locum epist. Judae v. 4. ubi dicitur: *Subintroisse falsos doctores, qui solum Herum Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum negant.*

RESPONDETUR. In primis omnia haec verba & titulos posse ad eundem Christum revocari, & quamvis non revocentur, ipse titulus Domini, suadet Divinitatem, nec illam negat, sicut nec abnegat Patri. Unde ex hoc loco adhuc elicitur nostrum intentum; vel enim per ly

Herum idem intelligitur quod per ly Dominum, vel non idem? Si primum, sequitur Christum esse verum Deum, siquidem dominium illi tribuitur idem, quod Deo; si autem distinctum hic dominium intelligitur, ergo non potuisset poni indistinctum & eodem plane modo significando. Denique licet nomine Heri distingueretur Deus à Christo, distingueretur quae homo est, non tamen quae Deus. Dici etiam potest nomine Dei, intelligi totam Trinitatem, specialius tamen fit mentio Christi, quia specialius contra illum falsi illi doctores debachabantur.

OBJICIT 2. Visionem Daniel. c. 7. v. 9. ubi dicitur: *Antiquus dierum sedisse*, is autem qui sedet omnium confessione divina persona est, quae una est; sed non Filii, nec Spiritus Sancti, quia solus Pater ceterarum fons est; & quia dicitur, quasi Filium hominis ad eum accessisse, & ab eo potestatem & Regnum accepisse: Quo etiam reduci debet visio Apoc. 4. & 5. de Agno accipiente librum, accedente ad thronum sedentis, &c.

RESPONDETUR universaliter, quod Deus olim visus sit, notificando se in unitate essentiae, non sub trinitate personae, exceptis sanctioribus aliquibus. Nihilominus non fuisse cultam in abstracto Deitatem, sed Deum in concreto, creditionique illi aptatas visiones; ne sic rudi populo Judaico daretur ansa polytheismi. Namine etiam agni venit Christus secundum quod est homo.

INSTAT 1. Imago sedentis in throno revera est persona.

RESPONDETUR. Esse personam imaginem, & quidem unius, accepto nomine personae communiter ad omnes tres, non est autem necesse visionem, quoad omnia obiectum exprimere, alias illa persona deberet etiam esse electrum, capillata, &c.

INSTAT 2. Multa testimonia scripturarum cum his collata, ostendunt Patrem Jesu Christi in throno sedisse.

RESPONDETUR. Etiam hoc concessio sequi praecellentiam Patris praeter Christo, ratione naturae humanae.

INSTAT 3. Christo prout condistincto à sedente in throno, tribuuntur actiones competentes personae, ergo quae persona est, à sedente in throno distinguitur; Persona autem Christi est illa ipsa quae est Trinitatis secunda, quae est ipsa natura divina subsistentiam suam habens; Ergo haec etiam à sedente in throno condistincta esse debet.

RESPONDETUR. Ratione personae distinctui Christum à Patre, sed non ratione naturae, & quia persona est virtualiter distincta à natura, fit ut quamvis distinguatur ratione personae, non distinguatur ratione naturae.

Obj-

DIFFICULTAS III.

Probatur mysterium Trinitatis.

Objicit 3. Nomine Jehova nonnisi appellatur Pater.

RESPONDETUR. Quamvis concedatur Trinitatem Filii non ita distinctè traditam, in veteri Testamento, parum id refert; sed negatur etiam Filium non appellari Jehova, ut advertit Petavius lib. 3. Primus locus est Isaia 6. ubi dicitur Propheta: *Regem Dominum exercituum videri oculis meis*; ubi ponitur nomen Jehova, & tamen dicitur Joan. 12. v. 40. quòd illic viderit Christum, dixit enim illa verba, excæca cor populi, quando vidit gloriam Christi. Idem c. 40. v. 3. *Parate, inquit, viam Domini*, ubi etiam est nomen Jehova, & tamen Zacharias in suo cantico intellexit hunc locum de Christo. Isaia 54. v. 21. *Nunquid non ego Dominus, & non est ultra Deus absque me*, pro ly Dominus, ponit Jehova, quem locum accepit Paulus de Christo, quia de ejus reverentia ad Romanos 14. v. 11.

Objicit 4. Solus Jesu Christi Pater à se ipso est; nec à quopiam alio, vel naturæ, vel Divinitatis quidquam accepit.

RESPONDETUR. Solum Patrem esse à se, secundum lineam originandi; quia à nullo alio originatur; sed non solum esse à se a seitate incarnationis, incausalitatis, quia etiam aliæ personæ sunt increatæ, &c.

Objicit 5. Multa alia loca, ubi appellatur Pater prior Filio, Caput ejusdem, Deus Christi, &c.

RESPONDETUR. Hæc omnia intelligi de humanitate Christi. Orationes Ecclesiæ clauduntur hac Oratione, *Per Dominum, &c.* quia ipse est mediator; & ratione illius meritorum, omnia volumus impetrare: Imitamurque Christum, qui suas orationes ad Patrem dirigebat: Quamquam sunt Orationes, quæ clauduntur in verbis, *Qui vivis & regnas*. Quando autem agitur, quòd solus Deus Pater sit Deus Abraham, illud explicari potest de appropriatione; & quia est ipsa fontalis Origo Deitatis.

Moskorovius in hoc se fundat, quia nulla est mentio in Scriptura Trinitatis.

RESPONDETUR. In Scriptura etiam hos terminos non haberi, Deus est una substantia, una persona; Si recurras haberi id æquivalentem dicemus de Trinitate.

Quando autem instat Socinus, nomen Dei quies pro subiecto ponitur, toties poni substitutive; quando autem ponitur pro prædicatione, & sic nonnisi ponitur de Filio, ponitur autem modo de Patre.

RESPONDETUR. 3. Reg. 18. Nomen Dei ponitur pro prædicatione: Dicitur enim, *si Dominus est Deus sequimini illum*. De Christo etiam ponitur Deitas pro subiecto, quia Actuum 20. dicitur: *Deus acquisivisse Ecclesiam sanctam suam*, ad Timoth. 3. *Deus apparuisse in carne*, 1. Cor. 15. *Deus ipse venit & salvabit nos*.

UNA & irrefragabilis ratio hujus est; quia me ita docet fides, tradita per Ecclesiam Romanam, quæ in suis dogmatibus, errare non potest: Quæ ipsa ratio non proponitur à nobis per syllogismum; quia syllogismus hoc ipso, quia est syllogismus, ex suo genere non est tantæ infallibilitatis, quanta est simplex allatio articuli fidei; quia syllogismus innititur veritati creatæ, adeoque non participanti summam infallibilitatem. Jam autem articulus fidei innititur veritati primæ, adeoque de se summam possibilem infallibilitatem habenti. Unde vel vis tibi probari Trinitatem argumento summæ infallibili, vel argumento non summæ infallibili, & de genere suo fallibili? Si priori, sis contentus articulo fidei; si posteriori, ne hoc quidem recusamus. Quod ut fiat indicanda sunt loca Scripturæ, ex quibus innixa traditioni, docet id Ecclesia; quæ loca non sunt quidem talia, quæ ingenium humanum pro sua perversitate torquere non possit; sunt tamen accedente doctrina Ecclesiæ, intellectum bene dispositum, convincentia.

Quod attinet ad Vetus Testamentum.

PRIMUS LOCUS est ex illo Genes. 1. v. 16. *Faciamus hominem &c.* Ex quo loco sic formatur argumentum. Sic loquens Deus, ut ex contextu liquet, vel alloquitur se unam nonnisi personam, vel alloquitur Angelos, vel alloquitur Filium, & Spiritum Sanctum distinctas à se personas? Si primum, ergone Deus sit trinus, debet fieri Phantasticus, ut dicimus de iis, quorum est secum missitare solitarios. Si secundum, ergo Scriptura aliquid non cohærens dicit, nam alloquendo Angelos ut faciant, subdit: *Creavit Deus hominem ad imaginem & similitudinem suam*. Ergo apparet quòd ei dicat, *faciamus*, de quo dixit, *creavit*. In Scriptura enim sacra nunquam introducitur Deus loquens ad Angelos, nisi fiat illorum mentio, ut cum de Achabi Regis interfectione cum Angelis suis tractat Deus 3. Reg. 22. v. 19. Item Esaia 6. ubi deliberatur de mittendo Propheta, describuntur Seraphim. Denique non est homo creatus ad similitudinem Angelorum, & creans dicitur non Angelus, sed Deus: *Creavit Deus hominem*; Ergo apparet quòd non illis dicat, *faciamus*. Quod si dicas tertium, sequitur Trinitas, sequitur etiam distinctio personarum, ut stet illud plurale, *Faciamus*, & sequitur unitas Essentiæ, quia Deus est necessarid unus, poniturque in singulari; *Creavit Deus hominem*.

Hoc argumento ex Antiquis usi sunt Tertull. l. de carne Christi cap. 5. Theophilus Antioch. in 2. ad Autol. Ignatius ep. 9. ad Antioch. Iren.